

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği¹

Cihat KATAR², Dicle ÖZCAN ELÇİ³

Atıf/©: KATAR, Cihat ve Dicle ÖZCAN ELÇİ. Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği, Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi 2023/8 (1): 74-92

Öz

Bu çalışmanın konusu son yıllarda sayısı ve gençler üzerindeki etkisi artmaya devam eden gençlik merkezlerinin gençlere yönelik faaliyetleridir. Çalışmanın amacı, Şırnak ilindeki gençlik merkezlerinin etkinlik ve faaliyetlerine katılan ve faydalanan gençlerin faaliyetlere yönelik memnuniyet algılarını ölçerek “sonuçlar doğrultusunda yerel ve ulusal düzeyde politika önerileri sunmaktır. Literatürde benzer çalışmaların çoğunlukla büyük ölçekli kentlerde gerçekleştirildiği göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın önemi, küçük ölçekli, sosyo-ekonomik düzeyi düşük ve dezavantajlı bir kent olan Şırnak'ta yapılması ve bu konuda Şırnak'ta yapılan ilk çalışma olmasıdır. Çalışmanın kapsamını, Şırnak ili merkezinde ikamet eden 14-29 yaş arası, gençlik merkezi faaliyetlerinden yararlanan gençler oluşturmaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerini ve gençlik merkezi faaliyetlerine yönelik memnuniyet algılarını tespit etmeye yönelik hazırlanan anket formu yüz yüze ve dijital platformlar üzerinden uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS aracılığıyla analiz edilmiştir. Betimsel bir çalışma olarak araştırma sonunda katılımcıların gençlik merkezlerinin genel faaliyetlerinden ortalama düzeyde memnun oldukları açığa çıkmıştır. Gençlerdeki memnuniyet algısı cinsiyet, eğitim durumu ve yaşanan yer gibi demografik değişkenler bağlamında anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, gençlik merkezlerinin sayısı ve ulaşılabilirliğinin artırılması, faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, tanıtımının güçlendirilmesi gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, gençlik merkezleri, gençlik merkezi faaliyetleri, memnuniyet algısı.

Perception of Satisfaction towards Youth Centers: Şırnak Youth Center Case

Citation/©: KATAR, Cihat ve Dicle ÖZCAN ELÇİ. Perception of Satisfaction towards Youth Centers: Şırnak Youth Center Case, Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi 2023/8 (1): 74-92

Abstract

The subject of this study is the activities of youth centers for young people, whose number and impact on young people have continued to increase in recent years. The aim is to provide policy recommendations at local and national level in line with the results by measuring the satisfaction perceptions of young people who benefit from the activities of youth centers in Şırnak. It is outstanding in the literature that similar studies have mostly been conducted in large-scale cities. The importance of this study is due to the fact that it was conducted in Şırnak, a small-scale, low socio-economic and disadvantaged city, and that it is the first study conducted there on this subject. The study covers young people between the ages of 14-29 residing in the center of Şırnak province and benefiting from youth center activities. In the study, data were collected by questionnaire method

¹ Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Dicle Özcan Elçi danışmanlığında, Şırnak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından kabul edilen "Türkiye'de Gençlik Merkezlerinin Gençlere Yönelik Faaliyetleri: Şırnak Örneği" isimli tezden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, anadolu_umut_00@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3617-3272

³ Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, dicleozcan88@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0493-4428

Geliş/Received: 22 Ocak 2023 **Kabul/Accepted:** 25 Nisan 2023

using quantitative research methods. The questionnaire form prepared to determine the demographic characteristics of the participants and their perceptions of satisfaction with the youth center activities was applied face-to-face and online, and the data were analyzed using SPSS. At the end of the study, which is a descriptive research, it was revealed that the participants were satisfied with the general activities of the youth centers at an average level. Satisfaction perception did not create a significant difference in the context of demographic variables such as gender, educational status and place of residence. As a result, suggestions such as increasing the number and accessibility of youth centers, diversifying their activities, and strengthening their promotion were presented.

Keywords: Youth, youth centers, youth center activities, perceived satisfaction.

Giriş

Bir ülkenin genç nüfusu, toplumun temel yapı taşlarından en önemlilerinden birine tekabül etmektedir. Dinamik, potansiyeli yüksek bir gençlik ülkenin askeri gücüne, istihdam politikaları ve buna bağlı olarak ekonomik kalkınmasına, küresel, ulusal ve yerel değişimlere ayak uydurarak sosyal, kültürel ve siyasi yapısına katkıda bulunabilir. Başka bir deyişle, genç nüfus potansiyeline bağlı insan sermayesi, bir ülkenin en önemli zenginlik kaynaklarının başında gelmektedir. Bu açıdan Türkiye'nin avantajlı olduğu söylenebilir. Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Mayıs 2022'de yayınlanan en güncel istatistiklerine göre Türkiye nüfusunun %15,3'ünü 15-24 yaş aralığındaki gençler oluşturmaktadır (TÜİK, 2022). Bu açıdan değerlendirildiğinde bir ülke için mevcut gençlik potansiyelinin uluslararası arenada ne kadar mühim bir misyona sahip olduğu daha rahat anlaşılabilir. Türkiye'de gençlik üzerine yapılan akademik çalışmalar niceliksel olarak artarken, nitelik açısından da literatüre önemli katkılar yapılması bu misyonun farkında olduğuna işarettir. Türkiye'de yapılan gençlik çalışmaları, Türkiye'nin sahip olduğu genç nüfus potansiyelinin önemine dikkat çekerek bu potansiyelin siyasal, sosyal ve ekonomik bağlamda etkili kullanılması gerektiğini vurgulamaktadırlar (Gür, vd., 2012; Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008).

Toplumlar farklı mecralardaki güç ve yetkinliklerini ispat noktasında en önemli desteği genç nüfustan almaktadırlar. Bu noktada Türkiye gençliğine de sosyal, ekonomik vb. alanlarda destekler verildiğinde gençlik sosyoekonomik gelişmeleri daha fazla tetikleyici bir rol üstlenebilir (Acar, 2008: 3). Nitekim Türkiye'nin genç nüfusunun hızla gelişen teknolojik, sosyal ve kültürel çalışmalara ve değişimlere uyum sağlamaya istekli ve bu konuda etkin olduğunu söylemek mümkündür. Buradan hareketle gençliğin doğru hamlelerle yönlendirildiği ve gelişimlerine olanak tanıyan sosyal politikalarla desteklendiği takdirde, bir ülkenin en önemli sosyal sermayelerinden biri haline dönüşebileceği söylenebilir (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008: 9).

Gençliğin ve genç potansiyelinin etkin kullanılması elbette birtakım sosyal politikalarla mümkündür. Gençlik alanındaki sosyal politikalar öncelikle gençlerin sorun ve ihtiyaç analizini yapmakta, ardından da bu sorunlara çözümler üretirken ihtiyaçlara da cevap vermeye gayret etmektedir (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008). Gençlere yönelik sosyal politika üretmekte akla gelen en önemli kamusal kurumlarından biri Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır. Bakanlık, geçmişten günümüze Türkiye'nin genç potansiyelinin farkında olarak, çağın koşullarına uygun ve gençlerin ihtiyaçlarıyla örtüşen birçok politika üretmeye devam etmektedir. Buna istinaden bu çalışmanın odağı olan gençlik merkezleri de bu politikaların bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hakikat doğrultusunda, Türkiye'de de gençlerin sosyal, sportif, kültürel, teknolojik vb. alanlarda kendilerini geliştirmek, kendilerine yatırım yapabilmek, ilgi ve yeteneklerini keşfetmek gibi kişisel gelişimlerini desteklemeye zemin hazırlama potansiyeline sahip, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezleri inşa edilmiştir (Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi, 2013).

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olarak gençlik merkezleri kamu faaliyetleri çerçevesi içerisinde hizmet veren kuruluşlardır. Bu yüzden bu kuruluşlar, gençlik merkezlerinden faydalanan gençlerin, yapılan hizmet ve memnuniyet durumlarını belirlemekle yükümlüdürler (Yüzgenç ve Özgül, 2014: 79-93). Nitekim belirtilen eksiklik veya yetersizliklerin giderilmesinin gençlik merkezlerinin amaçlarına ulaşmaları için son derece önem arz ettiği; öte yandan gençlik merkezlerindeki faaliyetlere katılan gençlerin personel, eğitmen, merkezin fiziki yapısı ve programlardan yeterli düzeyde memnun olmalarının, gençlerin faaliyet ve etkinliklere gönüllü olarak dâhil olmaları ve sosyal, sportif, mental ve psikolojik açılardan da gelişimlerine olumlu katkı sağladığı açığa çıkmıştır (Özkan, 2016; Kelleş, 2017; Ataç, 2018).

Gençlik merkezleri ve faaliyet alanları ile ilgili spor bilimleri, sosyal politika ve sosyal hizmet çalışmaları, gençlik araştırmaları alanlarında son yıllarda epey çalışma gerçekleştirilmektedir. Gençlik merkezlerinden memnuniyet algısı ya da hizmet kalitesine odaklanan önceki çalışmalar Özkan (2016) tarafından Antalya, Burdur, Denizli ve Isparta illerinde; Kelleş (2017) tarafından Adıyaman'da; Ataç (2018) tarafından Kocaeli'de; Demirci (2019) tarafından Kocaeli ve Sakarya'da; İkutlu (2019) tarafından Adana, Osmaniye, Mersin, Hatay, Kahramanmaraş illerinde; Yılmaz (2019) tarafından Kırıkkale, Kocaeli, Van, Trabzon ve Diyarbakır illerindeki gençlik merkezleri üzerinden yürütülmüştür. Bu çalışmaların odak noktası memnuniyet algısı ya da hizmet kalitesini yaş, cinsiyet, eğitim durumu, yaşanılan yer gibi demografik veriler üzerinden anlamaya çalışmalarıdır. Bu çalışma da benzer değerlendirmeleri Şırnak örneği bağlamında yaparak, literatürdeki boşluğa cevap vermeyi hedeflemektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Genç ve Gençlik

Genç kavramı farklı disiplinler, bakış açıları ve uluslararası kuruluşlar tarafından pek çok farklı bağlamdan tanımlanmıştır. Yapılan bu tanımların değişkenliği gençlik olgusunun gerek psikolojik gerek biyolojik gerekse de sosyolojik farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Bir fikir birliğinin olmamasının birçok sebebi olmakla beraber, en önemli sebeplerinden biri “*gençlik dönemi*” olarak tanımlanan yaşamsal evrenin farklı toplum ve kültürlerde farklı yaş aralıklarına tekabül etmesidir. Bu durum birkaç örnek üzerinden somutlaştırılabilir. Örneğin, Türkiye Birleşmiş Milletler'in (BM) belirlediği 12-24 yaş arasını gençlik dönemi olarak benimserken; Almanya 15-24 yaş aralığını, Belçika ve Hollanda ise 0 ila 25 yaş aralığını genç olarak kabul etmektedir. Dünyanın en iyi eğitim sistemine sahip olduğu iddia edilen Finlandiya'da ise bu yaş aralığı 0 ila 29'dur. Gençlik yaş gruplarına uluslar üstü örgütler temelinde yaklaşıldığında ise BM 12-24 yaş aralığını, UNESCO 15-25 yaş aralığını Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ise 18-65 yaş aralığını genç nüfus olarak kabul etmektedir. Özetle, yaş olarak ele alınan gençliğin çeşitli araştırmalar ve resmi olarak tescillenen belgelerde farklılık arz etmesinin yanında, genel kabulün “25 yaş altı” olanların “genç nüfus” şeklinde tanımlandığı sonucuna varılmaktadır (Ersöz, 2004: 83). Görüldüğü üzere gençlik döneminin farklı yaş aralıklarında tanımlandığı açığa çıkmaktadır. Ancak bu çalışmada da referans alınan gençlik dönemi yaş aralıkları *Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi*'nde tanımlanan 14-29 yaş arası gençlik olarak belirlenmiştir (GSB, 2022).

Gençlik çağına geçiş biyo-psiko-sosyal bir sürece tekabül etmektedir. Başka bir deyişle gençliğin fizyolojik/biyolojik/bedensel, psikolojik/zihinsel ve sosyolojik/toplumsal boyutları mevcuttur. Gençliğin gelişim evreleri ergenlik dönemine girişle başlamaktadır. Ergenlik, bireylerin çocukluk döneminin bedensel, psikolojik ve zihinsel olarak son bulması ve erişkinlik olarak tanımlanan sürece tekabül eden bir gelişim dönemi olarak tanımlanabilir (Koç, 2004: 232-233). Ergenlik; toplumdan topluma, dönemden döneme ve kişiden kişiye değişebilen bir olgudur. Fiziksel ve duygusal süreçlerin neden olduğu psikososyal, fiziksel ve cinsel olgunlaşma evreleriyle başlayan,

bireyin bağımsızlık duygusuna kapıldığı ve sosyal anlamda üretkenlik kazandığı bir dönem olarak da ifade edilebilir (Eneç, 2007: 11). Gençliğe ilk adım olarak tanımlanabilecek olan ergenlik döneminde, çocukluktan farklı olarak bireyde birtakım farklılıklar meydana gelmektedir. Bireyin ebeveynlerinden psikolojik olarak bağımsız davranmayı öğrenmesi, aile ve ev haricinde yeni ilişkiler kurması ve kendini bulmaya çalışan bir kimlik süreci bu durumların başında gelmektedir. Bu sürecin aşılarda “bireyselleşme” olgusuna tekabül ettiğini söylemek mümkündür. Ancak bireyselleşme aileden tamamen kopma anlamına gelmemekte, ergen kişi bir taraftan aileden bağımsız olmaya çalışırken bir yanda da ailenin bir üyesi olma görevini de sürdürmektedir. Aslında bu durum birbirini tamamlayan iki davranış biçimidir (Kimmel & Weiner, 1985). Kısacası psikolojik evrenin en önemli özelliği ergen kişinin aileden bağımsız, kendine yetebilen bir birey olduğunu anlamaya başlaması olarak özetlenebilir.

Bireyci olarak tanımlanan toplumlarda gençlerin kendi kararlarını erken yaşta alabilmesi ve bağımsız davranabilme kabiliyeti göstermesi beklenirken, *kolektif* olarak tanımladığımız toplumlarda aile kararları daha ön planda olduğu için, söz konusu toplumun beklentisi, gençlerdeki bağımsızlaşma durumlarının daha ileriki yaşlarda olması üzerinedir (Dinçel, 2006: 50-51). Görüldüğü üzere gençliğin en önemli özelliklerinden biri olarak bilinen bağımsızlaşma olgusu bile, kültürden kültüre değişkenlik göstermektedir.

Gençliğin psikolojik ve fiziksel boyutlarının yanı sıra bir de sosyal boyutu da söz konusudur. Sosyal gelişim bireyin içinde bulunduğu toplum tarafından kabul görececek biçiminde davranmayı öğrenme durumudur. Kişinin içinde yaşadığı toplumun kültürü, ahlakı, gelenek-göreneklere, değer ve normlarını tanıması ve buna uygun bir yetişkin olmaya çalışması gençliğin sosyal boyutudur. Bu boyut esasında sosyolojik olarak “toplumsallaşma” kavramına tekabül etmektedir. Nitekim toplumsallaşma, kişinin hayatı boyunca devam eden ve içinde bulunulan toplumsal gruplarda önemli değer, tutum ve rollerin öğrenildiği dinamik bir süreçtir (Zencirkıran, 2020: 87). Bu bir süreç olarak tanımlanır; bireyin doğduğu ilk andan itibaren ebeveyn iletişimi ile başlar, okul ve iş çevresi ile genişler ve ömrün sonuna kadar devam eder (Dinçel, 2006: 49-50). Her dönemin gerekliliği olarak görülen gelişimsel görevler, sosyal gelişimin de en temel yapı taşı olarak görülür. Çünkü sosyal gelişim aşılarda fiziksel ve psikolojik gelişimle birlikte ilerlerken, aynı zamanda bunların da üzerine inşa edilmektedir. Başka bir deyişle, sağlıklı fiziksel ve psikolojik gelişimin sağlıklı bir sosyal gelişimi de mümkün kılacağı, dolayısıyla her farklı boyutun da birbiriyle ilişkili olduğu söylenebilir.

Gençlik Merkezleri

Gençlik merkezleri, Türkiye’de gençlerin hem boş zamanlarını değerlendirmek hem de kişisel gelişimlerine olumlu yönde katkı sağlamak amacıyla, çeşitli kurslar ve aktiviteler aracılığıyla gençlere etkili ve kalıcı bir hizmet sunan kurumlardan bir tanesidir (GSB, 2022). Türkiye’de genç nüfus potansiyelinin fazlalığı ve bu potansiyelin ülke değerlerine katkı sunacağı öngörüsüyle beraber, 1969-1970 yılları arasında ilk gençlik ve kültür merkezi Ankara’da faaliyete geçmiştir. 1980’li yıllarla birlikte ülkemizdeki politik gelişmelerin etkisiyle gençlik merkezleri kurumsallaşmaya devam etmiş, 1983 yılında Millî Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın tek bir çatı altında toplanması sonucu “gençlik merkezleri” söz konusu iki bakanlığın en işlevsel kurumları arasında yer almıştır. Ardından, gençlik merkezleri 2 Mart 1989 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’ndan ayrılarak Başbakanlığa bağlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün bünyesine katılmıştır. Ancak gençlik merkezlerinin mali/finansal kaynak eksikliği ve görev alacak vasıflı/mesleki niteliğe sahip personel bulmak gibi başlıca problemler olarak ortaya çıkmıştır. Bu durumlardan dolayı başlangıçta ülke düzeyinde gençlik merkezleri yeterli sayıya ve niteliğe ulaşamamıştır (Kılbaş, 2004).

Gençlik merkezlerinin kamuya bağlı olarak Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti dönemiyle yaygınlaştığını söylemek mümkündür. Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı gençlik merkezlerinin

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği

2003 yılından bu yana, 81 ilde ve neredeyse her ilçede kurulmaya devam etmesi söz konusudur (TOGV, 2016: 31). 2015 yılında sayısı 193, 2018’de 287 olan gençlik merkezlerinin günümüzde 450’ye ulaştığı bilinmektedir (TRT, 2022). Bu bağlamda mevcut iktidarın gençliğin potansiyelini etkili idare etmenin farkında olduğunu söylemek mümkündür. Ulusal gençlik politikası tanımı, “*bir hükümetin ülkesindeki genç nüfus için iyi yaşam koşullarını ve olanaklarını garanti altına almak yönündeki bir taahhüdü ve pratiği*” şeklinde yapılmıştır (Denstad, 2009’dan aktaran, TOGV, 2016: 27). Bu bağlamda gençlerin katılımcı, uyum sağlayan, inisiyatif alan, deneyimleyen etkin bireyler olarak algılanması ve yeni genç kuşakların bu taleplerine cevap verilme arayışı içinde olduğu aşikardır. Türkiye’de özellikle 1980’lerden itibaren otoriter yönetimlerden demokrasiye geçiş sürecinde, dünyada ve Türkiye’de sivil toplum alanında yapılan çalışmalar artmış ve sivil toplum kuruluşları çeşitlenmiştir. Sivil toplum alanının bileşenlerinden olan “gençlik çalışmaları” da bu gelişim sürecinin bir parçası olarak yerini almıştır (TOGV, 2016: 26).

Bu değişimlerin bir sonucu olarak, son yıllarda gençliği esas alan düzenlemelerde vizyon değişikliğine gidilerek, geleneksel bakışla nesneleştirici gençlik vurgusunun terk edildiği, gençliğin bireyselliğine ve onun dönüştürme gücüne atıfta bulunan çağdaş bir yaklaşım tarzı benimsendiği göze çarpmaktadır (Yentürk, vd., 2008: 23-45). Hem Adalet ve Kalkınma Partisi’nin parti programında hem de hükümet programında karşılık bulan bu yaklaşımın temel hedefi, özgürce düşünebilen, kendi kararlarını alma cesaretinde bulunan, sorgulamayı seven, ulusal ve uluslararası arenada yaşanan süreçlerden haberdar olan ve hayatın tüm zorlukları ile baş edebilen, son derece donanımlı ve yetenek sahibi gençler yetiştirmektir (Adalet ve Kalkınma Partisi, 2022). Bu saikle mevcut iktidar gençlik politikalarını hayata geçirmek için Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı, ülkenin dört bir yanına, gençlerin boş zamanlarını değerlendirdiği, sportif, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılım sağlayabileceği gençlik merkezlerini kurmuştur.

Serbest zaman kuruluşlarında zaman geçiren gençlerin sosyalleşme ve iletişim becerilerinin pozitif yönde geliştiği, gençlerin empati, özgüven, sağduyu gibi sosyal iletişim becerilerini geliştirdiğini söylemek mümkündür (Uyar ve Erdoğan, 2021: 104-107). Gençlerin sosyal ilişkilerinin ve arkadaşlık etme becerilerinin gelişiminde de gençlik merkezlerinin önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir (Rakan & Ayman, 2020). Öte yandan serbest zamanların etkili kullanılmadığı, gençler tarafından serbest zamanların “aylaklık etme” fırsatı olarak değerlendirildiği durumlarda gençlerin zararlı alışkanlık edinme ve şiddet ve saldırganlık olaylarına karışmaları muhtemel bir olasılık olarak karşımıza çıkmaktadır (Kılıç, 2017: 228). Bu noktada gençlik merkezlerinin başlıca işlevlerinden birinin bu olumsuz ihtimali önleme amacı olduğu söylenebilir. Çünkü genç kuşağın bedensel ve zihinsel enerji potansiyelini faydalı alanlara kanalize etmesi için etkili politika önerileri ve kurumların varlığı hâsıl olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında aslında gençlik merkezleri bir ihtiyacın tezahürüdür (TOGV, 2016: 20-23).

Gençlik merkezleri, sahip olduğu potansiyellerden dolayı gençlerin zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilecek kamusal mekânlardan biri olarak değerlendirilebilmektedir. Çünkü birçok farklı alanda gençlerin kişisel gelişimini destekleyecek faaliyet ve uygulamaya sahiptir. Yukarıda belirtildiği üzere gençlik merkezleri, genel olarak ifade edilen misyon ve vizyonunu yerelde de sürdürmekte, gençlik merkezleri Şırnak’ta da gençlerin vakitlerini verimli geçirebileceği alanlar olarak faaliyet sürdürmektedir. Nitekim Şırnaklı gençlerin -il merkezinde dahi- gündelik yaşamlarını en faydalı şekilde değerlendirebileceği, kişisel gelişimlerine katkı sağlayabilecekleri, çeşitli sportif ve kültürel çalışmalar yapabilecekleri alanlar/mekânlar/kurumların oldukça kısıtlı olduğu bilinmektedir. Şırnak’ta gençlik merkezleri dışında bu kurumlara verilebilecek tek örnek Şırnak Belediyesi çatısı altında hizmet veren “Gençlik Evi”dir. Burada da gençlik merkezine benzer biçimde özellikle sanatsal faaliyetler ve eğitime yönelik faaliyetlerin yoğunlaştığı görülmektedir. Bu açıdan Şırnak’ta mevcut olan gençlik merkezlerinin bu ihtiyaçların giderilmesi için inşa edildiğini söylemek mümkündür.

METODOLOJİ

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın konusu son yıllarda sayısı ve etkisi artmaya devam eden gençlik merkezlerinin gençlere yönelik faaliyetleridir. Çalışmanın kapsamı yalnızca Şırnak ili merkezidir. Şırnak merkezinde faaliyet gösteren bir adet gençlik merkezi ve üniversite yerleşkesinde yer alan *Genç Ofis* faaliyetlerinden yararlanan 14-29 yaş arası gençlerin memnuniyet algılarının ölçülmesi hedeflenmektedir. Buradan hareketle bu çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

1. Şırnak'taki (Merkez) gençlik merkezlerinin faaliyetlerine katılan gençlerin, yapılan çalışmalara yönelik memnuniyet algısı nasıldır?

2. Gençlerin memnuniyet düzeyi birtakım farklı demografik değişkenlere (cinsiyet, eğitim durumu, yerleşim yeri) göre değişmekte midir ve söz konusu değişkenler arasında nasıl bir dağılım göstermektedir?

Şırnak ili, 2022 TÜİK verilerine göre Türkiye'nin en fazla genç nüfus potansiyeline sahip 2. ili olma özelliğini taşımaktadır (TÜİK, 2022). Buna karşın Şırnak, gençlerin potansiyellerini açığa çıkarabilecekleri ya da serbest zamanlarını etkili geçirebilecekleri sosyal/kültürel/sportif/sanatsal etkinliklerden, TRC-3 Bölgesine mensup dezavantajlı bir il konumunda yer alarak yeterince faydalanamamaktadır. Her ne kadar yerel politikalarla bu dezavantaj giderilmeye çalışılsa da henüz yeterli düzeyde olmadığı söylenebilmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezleri, Belediye'ye bağlı gençlik merkezi, Valilik destekli birtakım sportif, sosyal ve kültürel etkinlikler söz konusu yerel politikalara örnektir. Bu bağlamda, son yıllarda Türkiye'de sayısı ve etkinliği artan gençlik merkezlerinin etkisi (TOGV, 2016: 21-33), böyle bir coğrafyada gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Nitekim bu merkezlerin amacı, özellikle görece dezavantajlı bölgelerde gençlerin gündelik yaşamlarını eğlenceli hale getirmek ve potansiyellerini açığa çıkarmalarına aracılık yapmaktır.

Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı, coğrafik, ekonomik ve politik birtakım dezavantajları bulunan Şırnak ilindeki gençlik merkezlerinin gençlerin gündelik yaşamları ve gelecek inşalarındaki önemine dikkat çekmektir. Nitekim gençlik merkezleri özellikle dezavantajlı ve küçük ölçekli yerleşim yerlerinde gençlerin serbest zaman değerlendirme mekânı olarak, meslek edinme ya da mesleğe yönelmede rehberlik etme, zararlı alışkanlıklardan uzak durma, ilgi ve yetenek potansiyelini keşfetme gibi olanaklara erişmelerini misyon edinmiştir. Bu öneme yönelik farkındalığın geliştiği, son yıllarda gençlik merkezlerine dair böylesi akademik çalışmaların artmasıyla açığa çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada gençlik merkezleri ve ilgili kamu kurum ve sivil toplum kuruluşlarına öneriler geliştirebilmek amacıyla, Şırnak ilinde var olan gençlik merkezlerinin etkinlik ve faaliyetlerine katılan ve faydalanan gençlerin yapılan faaliyetlere yönelik memnuniyet algılarının ölçülmesi hedeflenmektedir.

Bunlardan yola çıkarak çalışmanın genel amaç ve hedefleri daha net ifadeyle şu şekilde açıklanabilir:

- Şırnak'taki gençlik merkezleri faaliyetlerine yönelik gençlerin memnuniyet algısını ölçmek,
- Bu çalışma sonuçlarını gençlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve yaşanan yer gibi değişkenler bağlamında tartışmak,
- Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda ilgili/sorumlu kurumlara politika önerileri geliştirmek,
- Gençlik merkezlerinin gençler üzerindeki etkileri üzerine yerel farkındalıklar oluşturmaktır.

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği

Bu çalışma, öncelikle Şırnak ili düzleminde gençlik merkezlerini ilk defa araştırma nesnesi yapıyor olmasıyla önemlidir. Başka bir deyişle, bu çalışma Şırnak'ta gençlik merkezleri ile ilgili yapılan ilk akademik çalışmadır. Öte yandan, literatürdeki çalışmaların çoğunlukla büyükşehirlerdeki gençlik merkezlerini incelediği göze çarpmakta olup, bu çalışmada ise Şırnak gibi dezavantajlı ve sosyoekonomik düzeyi düşük küçük ölçekli bir kent odağı alınmıştır.

Türkiye'nin coğrafi gelişmişlik endeksinde son sıralarda yer alan TRC-3 Bölgesine mensup Şırnak'ta, gençlerin serbest zaman faaliyetlerini etkili ve doğru kanalize edebilecek kamu ve sivil toplum kuruluşlarına ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyacın önemli kısmına cevap olmaya çalışan gençlik merkezlerinin gençler nezdinde nasıl algılandığı, bu kuruluşların sürdürülebilirliğinde katılımcı gençlerin fikirleri önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın, gençlik merkezlerinin “dezavantajlı bir yörede nasıl daha etkili ve faydalı olunabilir” sorusuna cevap aramasıyla önem taşıdığını belirtmek gerekmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Veri Analizi

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden faydalanarak yürütülmüştür. Çalışma, araştırmacı tarafından hazırlanan, memnuniyet algısını ölçen bir yapılandırılmış anket formu üzerinden elde edilen verilere dayalı bir alan çalışmasıdır. Nitekim bu konuyla ilgili yapılmış önceki çalışmalarda da memnuniyet düzeyinin en iyi ölçülebildiği veri toplama tekniklerinden biri olarak sıklıkla anket/ölçeklerin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bu sebeple, böylesi çalışmalarda etkili bir veri toplama aracı olarak bu çalışmada da ankete dayalı alan araştırması uygun görülmüştür. Çalışma, betimsel (tanımlayıcı, açıklayıcı, anlamacı) bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Yüz yüze ve dijital platformlar üzerinden uygulanan anketler SPSS veri analiz programı aracılığıyla demografik verilerle ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Anket formunun birinci kısmında demografik bilgiler, ikinci kısmında ise gençlik merkezi faaliyetlerine yönelik memnuniyet algısını ölçen ifadeler yer almaktadır.

Araştırma Türkiye’de sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerden biri olan Şırnak ilinde yapılmıştır. Bu çalışmanın evreni Şırnak Gençlik Merkezi’nden yararlanan gençlerdir. İlgili literatüre bakıldığında gençlik merkezi ve spesifik olarak gençlik merkezlerinden memnuniyet algısının araştırıldığı çalışmaların çoğunlukla Kocaeli, Muğla, Antalya gibi büyük şehirlerde yapıldığı göze çarpmaktadır. Hâlihazırda görece küçük ölçekli kentlerde yapılan bir çalışmaya rastlanmamış olup, literatürde bu eksiklik açığa çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada küçük ölçekli, genç nüfus potansiyeli yüksek ve dezavantajlı bir il örneği olarak Şırnak ili seçilmiştir. Çalışmanın örnekleme, gençlik merkezi faaliyetlerinden faydalanan, Şırnak il merkezinde ve köylerinde ikamet eden 14-29 yaş arası gençlerden oluşturmaktadır. Örnekleme belirlemede amaçlı örneklem tekniği uygulanmıştır. Yaş aralığının bu şekilde belirlenmesinde *Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi*’nde genç nüfusun 14-29 yaş aralığında kabul edilmesi etken olmuştur. Hazırlanan anket formu 270 kişiye yüz yüze ve çevrimiçi ulaştırılmış, ancak bazı anketlerin sağlıklı bilgi içermediği anlaşılarak elenmiş ve nihayetinde 200 adet kullanılabilir anket formu elde edilmiştir. Şırnak Gençlik Merkezi’ne üye olan ya da üye olmadan yararlanan gençlerin sayısı net olarak bilinmemekle birlikte, bu sayının 10 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Araştırmanın yapıldığı zaman diliminde (Nisan-Mayıs 2022) birkaç günde bir belirli periyotlarla Gençlik Merkezi ve Genç Ofis’e gidilerek olabildiğince kişiye ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırma için Gençlik Merkezi yöneticilerinden gerekli izinler alınarak veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu tespit edebilmek için faktör analizi ve sonrasında güvenilirlik analizi yapılmıştır. Gençlik merkezinin yürüttüğü faaliyetlere yönelik memnuniyet düzeylerinin ortalamalarının cinsiyet, eğitim düzeyi ve yerleşim yerine göre karşılaştırabilmek için fark testlerinden bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü MANOVA yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Demografik Veriler

Araştırmaya katılan katılımcıların yaş ortalaması 21 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların %40,5'i gençlik merkezine üye iken, %59,5'i üye olmadan faaliyetlerden yararlandığını belirtmiştir. Üye olan katılımcıların ortalama 15 aydır üye olduğu belirlenmiştir. Genel olarak katılımcıların haftada ortalama 7 saatini gençlik merkezindeki faaliyetlere ayırdığı tespit edilmiştir. Katılımcılara ait diğer bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik veriler

Cinsiyet	Kadın	Erkek			
%	62,50%	37,50%			
N	125	75			
Eğitim	İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü
%	1,50%	16%	29,50%	49%	4%
N	3	32	59	98	8
Medeni hal	Evli Olmayan	Evli			
%	97,50%	2,50%			
N	195	5			
İkamet Yeri	Köy	İlçe	Belde	İl Merkezi	
%	11%	18%	9,50%	61,50%	
N	22	36	19	123	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, bu çalışmaya katılan toplamda 200 katılımcının %62,50'sinin kadın, %37,50'sinin erkek olduğu açığa çıkmaktadır. Katılımcıların eğitim düzeyine bakıldığında katılımcılar arasında lisans mezunlarının %49'luk oran ile en yüksek, ilköğretim mezunlarının ise %1,5'lik oranla en düşük düzeyde olduğu göze çarpmaktadır. Katılımcıların %97,5'i bekâr olup, yalnızca %2,5'lik kısmı evlidir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun bekâr olması, çalışma kapsamına alınan örneklemin yaş grubunun 14-29 yaş arasına tekabül etmesinden kaynaklanmaktadır. Katılımcıların en fazla il merkezinde (%61,5), en az beldelerde (%9,5) ikamet ettiği sonucuna varılmıştır.

Gençlik Merkezi Faaliyetlerinden Memnuniyet Düzeyi

Araştırmada gençlik müdürlüğünün faaliyetlerine ilişkin gençlerin memnuniyet algı düzeyini ölçmek için oluşturulan anket için faktör analizi ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda 6 boyut oluşmuştur. Ölçeğin KMO değerinin 0.86 ve varyansı açıklama oranının %63 olduğu tespit edilmiştir.

Bartlett küresellik testi sonucunda p değerlerinin 0,000 (Sig. < 0,05); Ki kare değerlerinin 2063,268 olduğu belirlenmiştir. Faktör yüklerinin ise .43 ile .87 arasında olduğu anlaşılmıştır. Birinci boyut *genel faaliyetler*, ikinci boyut *kültürel faaliyetler*, üçüncü boyut *sanatsal faaliyetler*, dördüncü boyut *sportif faaliyetler*, beşinci boyut *erişime yönelik memnuniyet*, altıncı boyut ise *merkezde görevli personele ilişkin memnuniyet* düzeyini ölçmektedir. Araştırmada kullanılan ölçekteki boyutlara ilişkin tanımlayıcı istatistikler aşağıda gösterilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Tanımlayıcı istatistikler

Değişkenler/Boyutlar	Cronbach's Alpha	M	SS
1. Genel Faaliyetler	85%	3,29	0,88
2. Kültürel Faaliyetler	86%	2,79	1,21
3. Sanatsal Faaliyetler	56%	3,29	0,98
4. Sportif Faaliyetler	75%	3,22	0,97
5. Erişime Yönelik Memnuniyet	70%	3,31	1,08
6. Merkezde Görevli Personele İlişkin Memnuniyet	74%	3,62	0,89

Cronbach's Alpha= Güvenilirlik Katsayısı; M=Ortalama; Ss= Standart Sapma

Gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin memnuniyet ölçeğinin alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayılarının .56 ile .86 olduğu tespit edilmiştir. Sanatsal faaliyetler dışındaki boyutların güvenilirliklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir (Çelik, 2016:55).

Katılımcıların her bir faaliyete yönelik memnuniyet algıları açısından aldıkları ortalamalar incelendiğinde merkezde görevli personele ilişkin memnuniyet algısının en yüksek olduğu (M=3,62), kültürel faaliyetlere ilişkin memnuniyet algısının ise en düşük olduğu (M=2,79) anlaşılmaktadır. Genel olarak faaliyetlere yönelik gençlerin memnuniyet algısının ortalama bir düzeyde olduğu söylenebilir. Hazırlanan anket formunda faaliyetlerin puanlanma aralığı 1 ile 5 arasında olup, buna karşılık gelen ifadeler “hiç katılmıyorum” (1), “katılmıyorum” (2), “kararsızım” (3), “katılıyorum” (4) ve son olarak da “kesinlikle katılıyorum” (5) şeklinde düzenlenmiştir. Memnuniyet oranlarının 5’li likert derecelendirme ölçeğine göre sonraki analizlerde aşağıdaki hesaplamaya göre değerlendirileceğini belirtmek gerekmektedir (Yılmaz, 2019: 45).

Tablo 3’te memnuniyet oranları 5’li likert derecelendirme ölçeğine göre verilmiştir:

Tablo 3. 5’li likert ölçeği aralık değerleri

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
1	Hiç katılmıyorum	1,00 -1,80
2	Katılmıyorum	1,81 -2,60
3	Kararsızım	2,61 -3,40
4	Katılıyorum	3,41 -4,20
5	Kesinlikle katılıyorum	4,21 -5,00

Kaynak: (Yılmaz, 2019: 45).

Bu değerlere göre yukarıdaki tablo daha ayrıntılı incelendiğinde, sırasıyla genel faaliyetlerden memnuniyet oranı (3,29) ile kararsızım; kültürel faaliyetler (2,79) ile kararsızım; sanatsal faaliyetler (3,29) ile kararsızım; sportif faaliyetler (3,22) ile kararsızım; erişime yönelik memnuniyet (3,31) ile kararsızım ve son olarak merkezde görevli personele ilişkin memnuniyet (3,62) ile katılıyorum ifadesine denk gelmektedir. Dolayısıyla merkeze ilişkin faaliyetlerden genel memnuniyet algısının 3 ile 4 puan arasında, *kararsızım-katılıyorum* ifadeleri arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Gençlik merkezinin genel faaliyetleri daha önce de ayrıntılandırıldığı üzere eğitim çalışmaları, kulüp ve atölye çalışmalarını; sosyal ve kültürel faaliyetler daha önce gezi, kamp, piknik ve konserler gibi etkinlikleri; sanatsal faaliyetler müzik ve resim kursları ve atölye çalışmalarını, müze ve galeri gezilerini; sportif faaliyetler de merkez bünyesinde verilen ilgili spor dallarına ait kurs ve eğitimleri kapsamaktadır. Bu faaliyet türlerinde katılımcıların memnuniyet düzeyinin kararsız/ortalama düzeyde olmasından, faaliyetlerden memnuniyetsizlik olmasa da yüksek bir memnuniyet algısının da olmadığı anlaşılmaktadır. Şırnak Gençlik Merkezi, Şırnaklı gençlerin çoğu zaman il dışı ile ilk tanıştığı aracı kurumların başında gelmektedir. Öte yandan gençlerin ilgi alanlarında ücretsiz ve profesyonel eğitim-bilinçlendirme-yönlendirme yapan bir kamu kurumudur. Dolayısıyla merkezin sportif, sanatsal ve sosyal kültürel aktiviteler bağlamında, Şırnak'ın genç nüfus potansiyeli ve gençlerin öğrenme-keşfetme arzusu karşısında maddi/ekonomik, teknik alt yapı ve personel yetersizliği gibi gerekçelerle geliştirilmeye açık olduğunu söylemek mümkündür. Personele dair memnuniyet algısının diğer değişkenlere oranla daha yüksek çıkmasının, yerel/yerli personelin istihdam oranının yüksek olmasıyla ilişkisi yüksektir. Şırnak ili küçük ölçekli bir kent olarak, tanıdıklık-akrabalık ilişkilerinin, yüz yüze, birincil ve samimi ilişkilerin devam ettiği bir yöredir. Bu bağlamda gençlik merkezlerinde hizmet veren personel ile hizmet alan gençler arasında profesyonel ilişkilerin yanı sıra samimi ilişkilerin de kurulması, personelin davranış ve güler yüzlü davranmasına yansımakta, kişiler arası ilişkiler daha informal düzeyde ilerlemekte olabilir. Hâlihazırdaki bu durum ise personele yönelik memnuniyet düzeyine pozitif bir etkide bulunmuş olabilir.

Benzer bir çalışma olan Özkan'ın (2016: 47-48) çalışmasında memnuniyet oranları sportif faaliyetlerde %85,3; kültürel faaliyetlerde %64,1; sanatsal faaliyetlerde %66,9 olarak açığa çıkmıştır. Bu durumda bu çalışmadaki katılımcıların daha yüksek memnuniyet algısına sahip olduğunu söylemek mümkündür. Yılmaz'ın (2019: 48) Kocaeli, Van, Trabzon, Diyarbakır ve Kırıkkale illerindeki gençlik merkezleri üzerine yaptığı çalışmasında genel olarak memnuniyet düzeyinin yüksek, memnuniyet algısının ise pozitif olduğu görülmektedir.

Kocaeli ilinde yapılan buna benzer bir çalışmada katılımcıların genel memnuniyet düzeyinin beklenenden düşük olduğu açığa çıkmıştır (Ataç, 2018: 49). Şırnak'ta memnuniyet algısının *ortalama-kararsız* bir düzeyde çıkmasının küçük ölçekli ve sosyal faaliyetler bağlamında dezavantajlı bir şehir olmasıyla yakından alakası vardır. Nitekim gençler için neredeyse formel bir kurum olarak tek serbest zaman geçirme mekânı olan gençlik merkezlerinden beklenti yüksektir. Sosyal imkânsızlıkların seçme lüksü tanımadığı gündelik yaşamda gençlik merkezleri gençler için önemli bir serbest zaman değerlendirme mekânına dönüşebilmektedir. Örneğin Şırnak Üniversitesi Kampüsü içinde bulunan, gençlik merkezlerine bağlı bir kurumsal yapı olan *Genç Ofis*, üniversite gençlerinin özellikle sanatsal, kültürel ve eğitsel yanlarını geliştirdiği önemli bir kişisel gelişim merkezine dönüşmüştür.

Burdur, Isparta, Denizli ve Antalya'da bulunan gençlik merkezlerine ilişkin memnuniyet algısı çalışmasında kültürel, sanatsal, eğlence, gezi, proje faaliyetlerine ilişkin memnuniyet düzeyi çalışmanın sportif, ulaşım, personel memnuniyeti gibi diğer kategorilerden daha düşük çıkmıştır (Özkan, 2016: 57). Yine benzer şekilde Kocaeli ve Adapazarı illerinde yapılan uygulamalı bir çalışmada katılımcıların Kocaeli'deki gençlik merkezinin hizmet kalitesini "çok iyi", Adapazarı'ndaki gençlik merkezinin ise "iyi" olarak değerlendirdikleri açığa çıkmıştır (Demirci, 2019: 87).

Cinsiyet Değişkenine Göre

Gençlik merkezinin faaliyetlerinden faydalanan katılımcıların memnuniyet düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit edebilmek için bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. t-testi sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre faaliyetlere yönelik memnuniyet ortalamaları karşılaştırması sonuçları

Genel Faaliyetler						
Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kadın	125	3,2	0,87			
Erkek	75	3,43	0,88	198		
Kültürel Faaliyetler						
Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kadın	125	2,69	1,17			
Erkek	75	2,95	1,27	198	-1,467	.144
Sanatsal Faaliyetler						
Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kadın	125	3,22	0,95			
Erkek	75	3,41	1,03	198	-1,336	.183
Sportif Faaliyetler						
Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kadın	125	3,05	0,96			
Erkek	75	3,5	0,93	198	-3,282	.001
Erişime Yönelik Memnuniyet						
Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kadın	125	3,29	1,07			
Erkek	75	3,33	1,1	198	-.220	.826
Merkezde Görevli Personele İlişkin Memnuniyet						
Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kadın	125	3,58	0,87			
Erkek	75	3,68	0,93	198	-.743	.458

N=Örneklem Sayısı; \bar{x} =Ortalama; Ss=Standart Sapma; sd=Serbestlik Derecesi

Tablodaki veriler incelendiğinde kadınların genel faaliyetlerden memnuniyet oranı (3,2) ile *kararsız* düzeyde; erkeklerinki ise (3,43) oranla *katılıyorum* düzeyindedir. Kültürel faaliyetlerden kadınların memnuniyet oranı (2,69) ile *kararsızım*, erkeklerin de (2,95) ile *kararsızım* düzeyindedir. Sanatsal faaliyetlerden memnuniyet oranları kadınlarda (3,22) ile *kararsızım* düzeyinde, erkeklerde ise (3,41) olarak *katılıyorum* düzeyindedir. Sportif faaliyetlerden memnuniyet kadınlarda (3,05) oranıyla *kararsız* düzeyde, erkek katılımcılarda (3,5) oranıyla *katılıyorum* düzeyindedir. Erişime yönelik memnuniyet algısında kadınlar (3,29) oranla *kararsız* düzeyde, erkekler de benzer şekilde (3,33) oranla *kararsız* düzeydedir. Son olarak personele ilişkin memnuniyet algısı kadınlar (3,58) oranla *katılıyorum*, erkeklerde de (3,68) oranla *katılıyorum* düzeyindedir. Genel olarak kadınların memnuniyet algısının erkek katılımcılara oranlara daha düşük olduğunu, ancak algıların “kararsız” düzeyde yoğunlaştığını söylemek mümkündür.

Bağımsız gruplar t-testi sonucunda kadın katılımcılar ile erkek katılımcıların gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin memnuniyet ortalamaları arasında sportif faaliyetler dışında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sportif faaliyetlere yönelik memnuniyet ortalamalarına bakıldığında erkek

katılımcıların, kadın katılımcılara göre memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer faaliyetlerde ise genel olarak erkek katılımcıların memnuniyet düzeyleri, kadın katılımcılardan daha yüksek olmasına rağmen aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır.

Memnuniyet düzeyinin cinsiyet değişkeni bağlamında kadın ve erkek katılımcılar arasında belirgin fark gözetmemesi, yaşanan ilde sosyal imkânlarla erişimin cinsiyetten bağımsız bir nitelikte olmasından kaynaklanıyor olabilir. Serbest zamanların etkili kullanılmasını sağlayan mekân veya kurumların yokluğundan şikâyet etmek, ilde ikamet eden genç kadın ve erkeklerin ortak bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlik merkezlerinden hizmet alan bireylerin yaşam doyumu ve mutluluk ilişkisine odaklanan başka bir çalışmada da kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Dikici, 2020: 80). Yine Gençlik Merkezlerinden hizmet alan gençlerin katılım ve gönüllülük alt boyutlarını inceleyen bir çalışmada cinsiyetin anlamlı bir fark gözetmediği açığa çıkmıştır. (Ataç, 2016: 49). Başka bir çalışmada, gençlik merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerde sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözetmediği ortaya konulmuştur (Kelleş, 2017). Ancak cinsiyet değişkeninin memnuniyet algısını etkilediği bir başka çalışmada, kadınların gençlik merkezinin sportif, sosyal ve kültürel etkinliklerinden erkeklere oranla daha memnun oldukları ortaya konulmuştur (Özkan, 2016: 38). Yine İlkutlu'nun (2019) yürüttüğü çalışmada, Akdeniz Bölgesi'ndeki gençlik merkezlerindeki hizmet kalitesine yönelik algılarda kadınların erkeklere göre daha olumlu geri bildirimler verdiği saptanmıştır.

Öte yandan bu çalışmada sportif faaliyetlerden memnuniyet oranının erkek katılımcılarda kadın katılımcılara nazaran daha yüksek çıkmasının birtakım sosyo-kültürel sebepleri olabilir. Yılmaz'ın (2019) çalışmasında da benzer biçimde erkeklerde sportif faaliyetlere ilgi ve bu faaliyetlerden memnuniyet düzeyi kadın katılımcılara göre anlamlı biçimde farklılaşmıştır. Profesyonel spor, son yıllarda kadınların yüksek katılımı ve ulusal/uluslararası başarılar kazanmasına rağmen, hâlihazırda Türkiye'de ve çalışmanın yapıldığı il olan Şırnak'ta kültürel bağlamda daha eril/erkek işi olarak görülmeye devam etmektedir. Dolayısıyla da erkek katılımcıların sportif faaliyetlere daha fazla ilgi gösteriyor olmaktan kaynaklı memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Öte yandan gençlik merkezi tarafından sunulan sportif faaliyetlerin kadınların ilgi alanı dışında olması da memnuniyet düzeyini erkeklere nazaran düşürmüş olabilir. Sözgelimi voleybol, tenis, masa tenisi gibi spor dalları kadınlar için daha ilgi çekici görülebilir. Ancak araştırmada bu çıkarımı destekleyecek herhangi bir soru mevcut olmadığı için, bu konuda net bir tahmin yürütmek zordur.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre

Gençlik merkezinin faaliyetlerinden faydalanan katılımcıların memnuniyet düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı grupların aldıkları ortalamalar karşılaştırılmıştır. Ancak İlköğretim ve lisansüstü eğitim düzeyindeki katılımcıların sayısı az olduğu için (sırasıyla 3 ve 8) sadece önlisans, lise ve lisans mezunlarının aldıkları ortalamalar karşılaştırılmıştır. Üç grup olduğundan Tek Yönlü MANOVA yapılmıştır. MANOVA yapabilmek için gerekli olan koşullardan biri verilerin normal dağılıma sahip olmasıdır. Kolmogorov-Smirnov Testi sonucunda verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiş, ancak basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında olması verilerin normal dağıldığı varsayımının kabul edilebileceğini göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bir diğer koşul kovaryansların eşit olması koşuludur. Box's M Testi verilerin kovaryanslarının eşit olduğunu göstermiştir (Box's M=50,274; p=.265). Son olarak varyansların eşitliği koşulunun sağlanıp sağlanmadığı da Levene's Testi ile belirlenmiştir. Test sonucunda bağımlı değişkenlerin (sportif faaliyetler hariç) her biri için varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir. MANOVA Testi sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 5. Eğitim düzeyine göre faaliyetlere yönelik memnuniyet ortalamaları karşılaştırması sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	\bar{x}	Ss	sd	F	p
Genel Faaliyetler	Lise	32	3,17	.77			
	Önlisans	59	3,22	.90			
	Lisans	98	3,41	.85	2,186	1,444	.239
	Toplam	198	3,31	.86			
Kültürel Faaliyetler	Lise	32	2,59	1.20			
	Önlisans	59	2,86	1.31			
	Lisans	98	2,79	1.18	2,186	.510	.601
	Toplam	198	2,78	1.22			
Sanatsal Faaliyetler	Lise	32	3,22	.90			
	Önlisans	59	3,40	.97			
	Lisans	98	3,27	1.01	2,186	.466	.628
	Toplam	198	3,30	.98			
Sportif Faaliyetler	Lise	32	3,26	.91			
	Önlisans	59	3,23	1.13			
	Lisans	98	3,16	.90			
	Toplam	198	3,20	.98	2,186	.160	.852
Erişim	Lise	32	3,13	1.04			
	Önlisans	59	3,22	1.15			
	Lisans	98	3,45	1.00			
	Toplam	198	3,32	1.06	2,186	1,535	.218
Personel	Lise	32	3,47	.88			
	Önlisans	59	3,80	.81			
	Lisans	98	3,57	.94			
	Toplam	198	3,63	.89	2,186	1,808	.167

N=Örneklem Sayısı; \bar{x} =Ortalama; Ss=Standart Sapma; sd=Serbestlik Derecesi; p=anlamlılık düzeyi

Tablo 5 incelendiğinde 200 katılımcının 98'inin lisans, 59'unun ön lisans ve 32'sinin lise öğrencisi olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumda üniversite gençliğinin gençlik merkezinden yararlanma düzeyinin lise gençliğinden daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Daha önce de belirtildiği üzere fiziki alt yapısı geliştirilmeye devam eden bir il olarak Şırnak'ta yaşayan ve öğrenim gören üniversite gençleri için gençlik merkezleri serbest zamanlarını etkili değerlendirme ve kişisel gelişim için önemli alternatiflerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Düzce'deki gençlik merkezi üzerine yapılan bir çalışmada ise eğitim düzeyinin gönüllülük boyutunda değil ancak katılım boyutunda lise gençliği grubunda anlamlı biçimde farklılaştığı açığa çıkmakta; çalışma sonucuna göre bu durumun ise, gençlik merkezindeki üniversiteye ücretsiz hazırlık kurslarından en fazla istifade eden grubun lise gençliği ile ilişkili olduğu düşünülmektedir (Ataç, 2018: 52). Bu çalışmada katılımcıların çoğunlukla üniversite gençliğinden olmasının temel nedeni uygulama sahalarından birinin Üniversite yerleşkesindeki gençlik merkezine bağlı Genç Ofis olmasıdır. Bir diğer nedeni ise Üniversite gençliğinin de yerel gençlik gibi sosyal etkinlik ihtiyacını çoğunlukla gençlik merkezi üzerinden karşılamasıdır.

MANOVA sonuçlarına göre gençlik merkezinin genel faaliyetlerinden memnuniyet düzeyi en yüksek olan lise öğrencileri; kültürel, sanatsal faaliyetlere ve görevli personele yönelik memnuniyet düzeyi en yüksek olan ön lisans öğrencileri; sportif faaliyetlerden memnuniyet düzeyi

en yüksek olan lise mezunları ve faaliyetlere erişimden memnuniyet düzeyi en yüksek lisans öğrencileridir. Ancak katılımcıların faaliyetlere yönelik memnuniyet düzeyleri açısından aldıkları ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Benzer biçimde Demirci'nin (2020) Kocaeli ve Sakarya'daki gençlik merkezleri üzerine yaptığı çalışmada algılanan hizmet kalitesinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar gözetmediği, benzer biçimde Dikici'nin (2020) Muğla'da gençlik merkezlerinden hizmet alan bireylerde yaşam doyumu ve mutluluk ilişkisi üzerine yaptığı çalışmada da eğitim düzeyine göre farklılaşmanın gerçekleşmediği açığa çıkmıştır. Kelleş'in (2017) gençlik merkezlerinden faydalananların sosyal beceri düzeylerine odaklandığı çalışmada da farklı eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark gözetilmediği ortaya konulmuştur. Ancak eğitim durumu değişkenin anlamlı farklar ortaya koyduğu İlkutlu'nun (2019) çalışmasında hizmet kalitesi bağlamında, *fiziksel çevre kalitesi* alt boyutunda eğitim seviyesi ortaokul ve lise olan grubun eğitim seviyesi üniversite olan gruptan daha yüksek, *etkileşim kalitesi* alt boyutunda eğitim seviyesi ortaokul olan grubun eğitim seviyesi lise olan gruptan daha yüksek, *çıkıtı* alt boyunda ise eğitim seviyesi üniversite olan grubun eğitim seviyesi ortaokul olan gruptan daha yüksek puanlara sahip oldukları tespit edilmiştir.

İkamet Edilen Yerleşim Yeri Değişkenine Göre

Gençlik Merkezinin faaliyetlerinden faydalanan katılımcıların memnuniyet düzeylerinin ikamet ettikleri yerleşim yerine göre farklılaşp farklılaşmadığı grupların aldıkları ortalamalar karşılaştırılmıştır. Ancak köy ve beldede ikamet eden katılımcıların sayısı az olduğu için (sırasıyla 22 ve 19) sadece ilçe ve il merkezinde ikamet eden katılımcıların gençlik merkezi faaliyetlerine yönelik memnuniyet ortalamaları karşılaştırılmıştır. Söz konusu iki grup olduğundan bağımsız gruplar t-testi yapılmış olup, analiz sonucu Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Yerleşim yerine göre faaliyetlere yönelik memnuniyet ortalamaları karşılaştırması sonuçları

Genel Faaliyetler						
Yerleşim Yeri	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
İlçe	36	3,38	0,84			
İl Merkezi	123	3,24	0,89	157	.815	.416
Kültürel Faaliyetler						
Yerleşim Yeri	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
İlçe	36	2,77	1,36			
İl Merkezi	123	2,78	1,21	157	-.016	.987
Sanatsal Faaliyetler						
Yerleşim Yeri	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
İlçe	36	3,08	0,98			
İl Merkezi	123	3,26	0,99	157	-.925	.356
Sportif Faaliyetler						
Yerleşim Yeri	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
İlçe	36	3,16	0,94			
İl Merkezi	123	3,17	1,00	157	-.086	.932
Erişime Yönelik Memnuniyet						
Yerleşim Yeri	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
İlçe	36	3,29	1,05			
İl Merkezi	123	3,24	1,13	157	.266	.791
Merkezde Görevli Personelle İlişkin Memnuniyet						
Yerleşim Yeri	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği

İlçe	36	3,59	0,91			
İl Merkezi	123	3,57	0.90	157	.136	.892

N=Örneklem Sayısı; \bar{x} =Ortalama; Ss=Standart Sapma; sd=Serbestlik Derecesi

Bağımsız gruplar t-testi sonucunda ilçede ve il merkezinde ikamet eden katılımcıların gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin memnuniyet ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Genel faaliyetler, erişime yönelik ve merkezdeki personele yönelik memnuniyet düzeyleri açısından ilçede oturan katılımcıların ortalamaları daha yüksek, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönelik memnuniyet düzeyleri açısından ise il merkezinde ikamet eden katılımcıların ortalamaları daha yüksek çıkmış, ancak aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (bkz. Tablo 6).

Benzer çalışmalarda yerleşim yerinin bir değerlendirme kriteri ya da değişkeni olarak ele alınmadığı göze çarpmaktadır. Nitekim yapılan çalışmaların çoğunlukla büyükşehirlerdeki gençlik merkezlerini odağa aldığı, dolayısıyla da katılımcıların yaşadıkları yerin kentsel/kırsal biçiminde bir ayrıma tabi tutulamaması söz konusudur. Ancak Şırnak her ne kadar Türkiye'nin bir ili olarak kentleşme sürecinde olsa da sosyo-ekonomik düzeyi düşük, kırsal yaşam tarzının görece yaygın olduğu, ancak çeşitli kalkınma destekleri ile kabuğunu kırmaya çalışan bir yerleşim yeridir. Bu çalışmada ise yerleşim yerinin bir değişken olarak ele alınmasının nedeni, Şırnak Merkez'e yakın belde ve köylerden taşınmalı eğitimin yapılması, buralarda ikamet eden gençlerin hafta içi ve hafta sonu şehir merkezine yolculuk etmeleridir.

Literatürdeki benzer çalışmalarda yerleşim yeri bir değişken olarak tanımlanmadığı için karşılaştırma yapma imkânı gözükmemektedir. Bu çalışma bağlamında, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler uygulamaya dönük çalışmalar olduğu için, il merkezinde yaşayan gençlerin ulaşım ve erişebilirlik imkânlarının ilçede yaşayanlara oranla daha yüksek olduğu söylenebilir. İlçe, belde veya köylerde ikamet eden gençlerin özellikle devamlılık-süreklilik isteyen faaliyetleri içeren hizmetlere erişebilmesi için günübirlik yolculuk yapması gerekmekte, dolayısıyla da gerek maddi imkânlar gerekse de aileden izin alma gibi problemler bu gençlerin il merkezinde bulunan hizmetlerden yararlanmasını zorlaştırabilmektedir. Bu durum da kültürel, sanatsal, sportif faaliyetlere erişimin ilçe-belde-köyde ikamet edenler için daha zorlu olduğu gerekçesiyle memnuniyet oranının düşmesine yol açabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Şırnak'taki gençlik merkezinin çalışmalarını/faaliyetlerini ve bu faaliyetlerden katılımcıların memnuniyet algılarını konu edinmiştir. Çalışmanın amacı, Şırnak ilinde var olan gençlik merkezinin etkinlik ve faaliyetlerine katılan ve bu etkinliklerden faydalanan gençlerin, yapılan faaliyetlere yönelik memnuniyet algılarını ölçmektir. Çalışma, metodolojik olarak nicel araştırma yöntemlerine dayanan betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın yöntemi, araştırmacı tarafından hazırlanan, memnuniyet algısını ölçen bir yapılandırılmış anket formu üzerinden elde edilen verilere dayalı bir alan çalışmasıdır. Yüz yüze ve dijital platformlar üzerinden uygulanan anketler SPSS istatistiksel veri analizi programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Bu çalışmaya benzer olarak gençlik merkezlerinden memnuniyet düzeyini ya da hizmet kalitesini ölçen başka çalışmalar olmakla birlikte (Ataç, 2018; Demirci, 2019; Özkan, 2016; İlkutlu, 2019; Yılmaz, 2019), bu çalışmanın Şırnak'ta gençlik merkezleri üzerine yapılan ilk çalışma olması, çalışmayı özgün kılmaktadır. Öte yandan yapılan çalışmaların genellikle büyük ölçekli kentlerde yapıldığı, bu çalışmanın ise ilk defa Şırnak gibi küçük ölçekli bir yerleşim yerinde yapılması da çalışmanın özgün yönlerindedir.

Çalışma, 2022 yılının Nisan-Mayıs ayları arasında, gençlik merkezlerinden faydalanan toplam 200 liseli ve üniversiteli gencin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma Şırnak Üniversitesi Etik Kurul Onayı ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün resmi yazılı izni ile yürütülmüştür. Bu çalışmaya katılan toplamda 200 katılımcının 125'i kız, 75'i erkektir. Katılımcıların eğitim düzeyine bakıldığında lisans mezununun %49'luk oran ile en yüksek, ilköğretim mezununun ise %1,5'lik oranla en düşük düzeyde olduğu göze çarpmaktadır. Katılımcıların %97,5'i bekâr olup, yalnızca %2,5'lik kısmı evlidir. Katılımcıların %61,5 düzeyinde bir oranla en fazla il merkezinde, %9,5 düzeyinde ise en az beldelerde ikamet ettiği sonucuna varılmıştır.

Nicel verilerden yola çıkılarak, genel faaliyetler, kültürel faaliyetler, sanatsal faaliyetler, sportif faaliyetler, erişime yönelik ve merkezde görevli personele yönelik memnuniyet algıları ölçülmüştür. Çalışma sonunda katılımcıların gençlik merkezlerinin genel faaliyetlerinden memnuniyet algısının "kararsız" düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu ifadeden anlaşılması gereken, katılımcı gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerinden yüksek bir memnuniyetsizlik duymamakla beraber, memnuniyet algılarının yükseltilmesine yönelik beklenti içindedirler. Nitekim genel memnuniyet algısı ne çok yüksek ne de çok düşük olup, ortalama düzeyde karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla merkeze ilişkin faaliyetlerden genel memnuniyet algısının 3 ile 4 puan arasında, *kararsızım-katılıyorum* ifadeleri arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak, gençlerin serbest zaman faaliyetlerini geçirebileceği en önemli kamusal mekânlardan biri olarak karşımıza çıkan gençlik merkezlerinden Şırnaklı gençlerin beklentilerinin yüksek olduğu açığa çıkmıştır. Dolayısıyla merkeze bağlı faaliyet, etkinlik ve hizmetlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmada memnuniyet algısının yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve yaşanan yer değişkenleri bağlamında anlamlı farklılıklar oluşturmadığı açığa çıkmıştır. Bu durum alan yazında demografik değişkenlere göre memnuniyet algısı ya da hizmet kalitesini ölçen benzer çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Ataç, 2018; Demirci, 2019; Özkan, 2016; İlkutlu, 2019; Yılmaz, 2019). Bu çalışmaların ortak noktalarından bir diğeri, her ne kadar erişim, personel memnuniyeti, sanatsal/kültürel/sosyal faaliyetlerden memnuniyet bağlamında farklılıklar yaşansa da bu çalışmada olduğu gibi genel memnuniyet düzeyinin ortalama bir seviyede seyir göstermesidir.

Bu sonuçlar çerçevesinde ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde ilgili kamu kurum-kuruluşları ve sivil toplum örgütlerine birtakım politika önerileri geliştirilmiştir:

- Araştırma sonuçları referans alınarak Şırnak Gençlik Merkezi, hali hazırdaki çalışmalarının yanında kültürel, sanatsal, sportif ve eğitime yönelik faaliyetlerinin çeşitlendirmesi, yaygınlaştırması ve kapsayıcılığını arttırabilir.
- İmkânlar doğrultusunda Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ya da Belediye'ye bağlı olarak her mahalleye gençlik merkezlerinin inşa edilmesi teşvik edilmelidir.
- İl merkezinde gençlik merkezlerinin sayısı arttırılabilir.
- Gençlik merkezleri branşlaşmaya giderek, sanatsal, sportif, sosyal faaliyetler bağlamında farklı merkezlere ayrılabilir.

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği

- Gençlik Merkezlerine erişimin daha etkili sağlanabilmesini mümkün kılmak amacıyla, haftanın belirli gün ve saatlerinde gençlere yönelik ücretsiz ulaşım, toplu taşıma ya da servis hizmetleri sağlanabilir.
- Şırnak gençliğinin önemli bir sorunu olarak il genelinde sanatsal, kültürel ve sportif gençlik faaliyetleri artırılarak, gençlerin bu tür faaliyetler konusunda gençlik merkezlerinden beklentileri azaltılabilir.
- Gençlik merkezlerinin hedef kitlesi, misyonu, vizyonu, etkinlik ve faaliyetlerinin bilinirliğini arttırmak adına tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarına ağırlık verilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2008). Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılandırılmalıdır? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-20.
- Adalet ve Kalkınma Partisi. (2022, 17 Mayıs) *Ak Parti, Parti Programı*. <https://www.akparti.org.tr/parti/parti-programi/> adresinden 17 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- Ataç, Ö. (2018). *Gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Düzce Üniversitesi.
- Aycan, A. (2005). *Gençlik merkezlerinde örgütsel etkililik ve hizmet kalitesinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi], Marmara Üniversitesi.
- Çelik, M. Y. (2016). *SPSS ile istatistik, biyoistatistik ve modern bilimsel araştırma*. Hünkâr Ofset.
- Demirci, A.B. (2019). *Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezi hizmetlerinin algısı: Kocaeli ve Sakarya örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Kocaeli Üniversitesi.
- Dikici, İ. (2020). *Serbest zamanlarını gençlik merkezlerinde değerlendiren üniversite öğrencilerinin serbest zaman doyum, yaşam doyumu ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Dinçel, E. (2006). *Ergenlik dönemi gelişimsel ödevleri ve psikolojik problemler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Ankara Üniversitesi.
- Eneç, C. F. (2007). *Edirne şehir merkezindeki lise öğrencilerinde riskli sağlık davranışlarının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış uzmanlık tezi], Trakya Üniversitesi.
- Ersöz H.Y. (2004). *Sosyal politika perspektifinden yerel yönetimler: İngiltere, İsveç ve Türkiye örneği*. Filiz Kitabevi.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2022, 8 Nisan). *Gençlik Merkezleri*. <http://genclikmerkezi.gsb.gov.tr/Site/Anasayfa.aspx> adresinden 8 Nisan 2022 tarihinde alınmıştır.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2022, 8 Nisan). *Gençlik ve Spor Ulusal Politika Belgesi*. https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf adresinden 8 Nisan 2022 tarihinde alınmıştır.
- Gür, B., Dalmış, İ., Kırmızıdağ, N., Çelik, Z. ve Boz, N. (2012). *Türkiye'nin gençlik profili*. Ankara: SETA Yayınları.
- İlcutlu, O. (2019). *Gençlik merkezlerinde hizmet kalitesi algısı: Akdeniz Bölgesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Kelleş, F. (2017). *Gençlik merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi: Adıyaman ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Bartın Üniversitesi.
- Kılbaş Ş. (2004). *Rekreasyon: Boş zaman değerlendirme*. Nobel Yayınevi.
- Kılıç, M. (2017). *Gençlik, şiddet ve serbest zaman*. Düzce Üniversitesi Yayınları.
- Kızılkaya A., Karakullukçu, Ö. ve Kömürcü, C. (2013). Son on yıllık dönemde gençlik politikaları bağlamında yaşanan demokratik evrim süreci. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 226-235.
- Kimmel, D. C. & Weiner, I. B. (1985). *Adolescence a developmental transition*. Lawrence Erlbaum Associates.

Gençlik Merkezlerine Yönelik Memnuniyet Algısı: Şırnak Gençlik Merkezi Örneği

- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.
- Özkan, M. (2016). *Gençlik merkezlerinde yapılan faaliyetlere katılan bireylerin memnuniyet düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Rakan, A. & Ayman, A. (2020). Role of youth centers in developing social responsibility. *Utopia y Praxis Latinoamericana*, 25(2), 125-134.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education.
- TOGV. (2016). *Bir bakışta gençlik merkezleri*. TOGV Yayınları.
- TRT Haber (2022, 7 Aralık). *Bakan Kasapoğlu'ndan burs açıklaması: Rakamlarla devrim yapacağız*. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/bakan-kasapoglundan-burs-aciklamasi-rakamlarla-devrim-yapacagiz-728817.html> adresinden 10 Aralık 2022 tarihinde alınmıştır.
- TÜİK (2022, 17 Mayıs). *İstatistiklerle Gençlik, 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021-45634> adresinden 15 Haziran 2022 tarihinde alınmıştır.
- Uyar M., ve Erdoğan M. (2021). Serbest zaman kuruluşlarından yararlanan gençlerin sosyalleşme düzeyleri ve iletişim becerilerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 15(1), 94-109.
- Yentürk, N. Kurtaran, Y ve Nemutlu, G. (2008). *Türkiye'de gençlik çalışması ve politikaları*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, Ö. (2019). *Gençlik merkezi faaliyetleri ve üyelerin gençlik merkezlerini kullanım düzeylerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Kırıkkale Üniversitesi.
- Yüzgenç, A. A. ve Özgül, S. A. (2014). Yerel yönetimlerin sunduğu spor hizmetlerinde hizmet kalitesi (Gençlik merkezleri ve aile yaşam gençlik merkezleri örneği). *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 79-93.
- Zencirkıran, M. (2020). *Sosyoloji*. Dora Yayınları.